

דף מקורות - פרשת ויקרא - חברתך ואשת בריתך

השיעור השבועי של הרב יצחק חי זאגא בבית הרב קוק, אור לו' אדר ב' תשע"ו א. ויקרא א.. - 'אדם כי יקריב מכם קרבן לד'. ונרצה לו לכפר עליו.. מגילה לא - [במעמדות] במעשה בראשית וכו' מנה"מ? אמר רבי אמי אלמלא מעמדות לא נתקיימו שמים וארץ שנאמר (ירמיהו ל"ג) אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי, וכתיב (בראשית ט"ו) ויאמר ה' אלוקים במה אדע כי אירשנה, אמר אברהם לפני הקב"ה רבש"ע שמא ח"ו ישראל חוטאים לפניך ואתה עושה להם כדור המבול וכדור הפלגה, א"ל לאו, אמר לפניו רבש"ע במה אדע, א"ל קחה לי עגלה משלשת וגו' אמר לפניו רבש"ע.. בזמן שאין ביהמ"ק קיים מה תהא עליהם, א"ל כבר תקנתי להם סדר קרבנות כל זמן שקוראין בהן, מעלה אני עליהן כאילו מקריבין לפני קרבן ומוחל אני על כל עונותיהם.

ב. מהר"ל גבורות ד' פ"ח .. - ישראל מעלתם שהם נבדלים מן הפחיתות לגמרי והחטא שמקבלים אין זה רק מקרה ודבר שהוא מקרה בלבד אפשר הסתלקות ולפיכך אין ראוי להעביר ישראל בשביל החטא, כיון שבעצם הם טהורים ואין החטא להם בעצם, והוא דבר מקרה ואין דבר שהוא במקרה מבטל עצם ישראל

ג. גיטין צ - (מלאכי ב') כי שנא שלח, ר' יהודה אומר אם שנאתה שלח, ר' יוחנן אומר שנאוי המשלח, ולא פליגי, הא בזוג ראשון הא בזוג שני. דאמר ר' אלעזר כל המגרש אשתו ראשונה אפילו מזבח מוריד עליו דמעות שנאמר (מלאכי ב') וזאת שנית תעשו כסות דמעה את מזבח ה', בכי ואנקה מאין [עוד] פנות אל המנחה ולקחת רצון מידכם, ואמרתם על מה, על כי ה' העיד בינך ובין אשת נעוריך אשר אתה בגדתה בה והיא חברתך ואשת בריתך.

ד. ציץ אליעזר יד' צח.. - 'שע"י שמגרש את אשתו הראשונה הוא גורם חורבן גם לעצמו ומחריב שמחת חייו עם אשת נעוריו בגלל פתווי יצרו המעבירו על דעתו ולא ידע כי חסר יבואנו עי"כ, וינהום באחריתו ואין מושיע לו [אני אומר זאת מתוך מידע של כמי שיושב על מדין ודן בין איש לאשתו קרוב לשלשים שנה], ולכן העצה היעוצה בזה היא שיקדים תרופה למכה, שכשם שנתן לבו לרחק כך יתגבר על יצרו ויתן לבו לקרבה.. ושב ורפא לו.

ה. מגילה יג - 'כאשר היתה באמנה אתו אמר רבה בר לימא (משמיה דרב) שהיתה עומדת מחיקו של אחשורוש וטובלת ויושבת בחיקו של מרדכי. רש"י - וטובלת מחמת נקיות, שלא תהא מאוסה לצדיק משכיבתו של אחשורוש.

ו. שיר השירים א - 'אשכל הכפר דודי לי .. רש"י .. - שאותן כרמים עושין פירות ארבעה או חמשה פעמים בשנה ודוגמא היא לכמה כפרות ומחילות שמחל להן הקב"ה על כמה נסיונות שנסוהו במדבר.

ז. ויקרא ג - 'ואם זבח שלמים קרבנו .. רש"י - שמטילים שלום בעולם. דבר אחר שלמים שיש בהם שלום למזבח ולכהנים ולבעלים. רמב"ן - והשלמים מלשון וכל חפצי ישלים (ישעיה מד כח), אבנים שלימות (דברים כז ו). תנחומא יתרו יז - 'ר' יוחנן בן זכאי אומר הרי הוא אומר אבנים שלמות תבנה אבנים שמטילין שלום בין ישראל לאביהם שבשמים, והרי ק"ו ומה אבני מזבח שלא רואות ולא שומעות ולא מדברות על שמטילות שלום אמרה תורה לא תניף עליהן ברזל המטיל שלום בין אדם לחברו ובין איש לאשתו על אחת כמה וכמה שיאריכו ימיו ושנותיו.

ח. במדבר כה' יב.. – 'הנני נותן לו את בריתי שלום. מלבי"ם -והקב"ה כרת עם כלל המציאות ברית השלום, כי כל המציאות מורכב מכחות מתנגדים זל"ז והם מפורדים איש מאחיו, רק שכנת אל-ל חי שהוא נשמת המציאות וחיותו וקיומו הוא המחבר כל כחות המפורדות אשר בכלל הבריאה ועושה שלום ביניהם..

ט. אסתר ג' ח.. – 'ישנו עם אחד מפוזר ומפורד.. אסתר ד' טז – 'לך כנוס.. אורות התחיה כ - 'והפרוד המדומה חותר הוא תחת יסוד הקדושה כולה, כמעשה עמלק שזנב את הנחשלים, פליטי הענן, "שלח ידיו בשלומיו, חלל בריתו."

י. ישראל ותחיתו כו - 'האמון המשפחתי הוא תולדה והמשכה קוית מאותה האמונה הגדולה השרויה בעומק האהבה, הפועלת ברוח חיים בשכל עליון ומפואר, בסדר והתאמה, בכללות המון היצורים והעולמים כולם. המעילה המשפחתית היא מעילה מהרסת את האושיות המעמידות את היצירה וכחותיה בעולם הכללי, לשכלל את העולם המעשי הרוחני. האותיות המבטאות את שם ד' אלוקי ישראל, הכוללות בקרבן את כל חיי העולמים כולם, עם מקוריותם ושרשם העליון, עם סדרם והרמוניותם, כוללות בקרבן את כל האמון היסודי, שהתוכן התאורי והמעשי של משפחת האדם המשוכללה נובע מהם. בלכתם בדרך ישרה, בהיות החיים מבונים כהוגן בתיקון ונמשכים בפנימיותם ברגשי האמון האידיאליים, המשוטטים בכל המון הבריאה ממעל ומתחת, הרי הם מפכים מעינות של ברכה, של אושר ושל הופעות נשמתיות עדינות לכל. בשבורם, בעכירתם, במרידת הסדר האידיאלי שלהם, הרי הם יסוד ההרוס, ההרוס העולמי, ההרוס האורגני, ההרוס המשפחתי, ההרוס הנשמתי, עכירת החיים ומארתם. בדיקת מי סוטה, ממקור החיים העליונים היא לקוחה, מכל אשרה וברכתה של תורה אשר דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום. העולם הולך ותועה בנתיבותיו, אבל מבקש הוא את האמון האלוקי, את הנתיב של אור החיים, ובא יבא האור, והתכן בבנין משפחתי בין ד' אל העולם ובין כל מעשיו יופיע על ידי התגלות אמונת אמון, אשר בישראל מאז היא אצורה, "וארשתיך לי לעולם, וארשתיך לי בצדק ובמשפט, בחסד וברחמים. וארשתיך לי באמונה וידעת את ד'". האמון המשפחתי בהבנותו ובשכלולו יסוב ויעבור את כל גבוליו וימצא את משקלו הנכון בכל הערכים היחשיים, ימצא את מעמדו הישר הבלתי מעול בין איש לאיש, בין שכיר לשוכרו בין עובד לנותן עבודה, בין חכמי חידות לעמלי כפים, בין עמים רבים, בין יושבי אקלימים ומדינות שונות, בין התביעות הבשריות לתביעות הנשמתיות אשר לאדם, בין האדם ובין כל היצור, בין חיי שעה לחיי עולם, בין הכל אל הכל. האמונה הפנימית, היודעת את כבודה.. המכירה שהיא בכל מושלת, שהיא מחלקת במדה ובמשקל של צדק ויושר, אור וחיים, לכל המון יצורים לאין תכלית, על פי סדר וערך של יחוישים נאמנים, דרוכים ברוח שלום ואמת, אמונת עולמים זו תהיה תפארת הכל, "עטרת תפארת ביד ד'", "אשת חיל עטרת בעלה."